

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 k.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "
 Egyes szám ára 8 fillér.

*Politikai
 napilap*

Megjelenik minden nap, ahétfő és
 ünnep után napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
 A szerkesztőség kéziratok vissza-
 adására vagy megőrzésére nem
 vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadó-
 hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 104. szám. Nagy-Várad. Szerda, 1913. május 7.

Nemzetközi csapatok Szkutariban

Győzelem háboru nélkül.

Tul estünk a nagy napon. Monarchiánk diplomáciai téren olyan sikert könyvelhet el, amilyenben Andrássy Gyula gróf külügyminiszter-sége óta alig volt része. Csak akkor, a berlini konferencia idején voltunk olyan hatalmas tényezők a hatalmak szemében, mint ma, mikor a balkáni konfliktus egyelőre düllőre jutott.

Annyi kétségtelen, hogy nagy gazdasági válságokat idézett elő monarchiánk elszántsága, mellyel érdekeit elejétől végig élükre állította. De ma, mikor visszatekintünk a lefolyt izgalmas hónapokra, úgy látjuk, hogy a kár, amit szenvedtünk, busásan meg fog térülni abban a presztígiében, melyet a hatalmak előtt szereztünk határozott állásfoglalásunkkal és annak érvényre juttatásával.

Csatát nyertünk kard és puska nélkül, anélkül, hogy egy csepp vére hullott volna derék katonáinknak. Győzedelmes csatát, melynek messze kiható eredményeit a monarchia népei csak ezután fogják élvezni.

Diplomáciánk nem áll meg az eddigi eredményeknél. Az a flotta, mely hetek óta cirkál a montenegrói vizeken, mint hirlik, Szkutari alá vonul, hogy fedje Nikita kivonulását egyrészt, másrészt hogy rendet teremtsen az ostromtól agyon-sanyargatott, annyi viszontagságnak kitétt városban.

*

A háborúról szóló tudósításaink a következők:

Megszállják Szkutarit.

Bécs, május 6.

Diplomáciai körökből kapjuk azt a föltétlenül megbízható értesülést, hogy a hatalmaknak a montenegrói vizeken cirkáló hajóhada parancsot kapott, hogy Szkutarit még ma szállja meg.

A hatalmak ezzel azt akarják elérni, hogy Nikita csapatai rendben vonulhassanak ki a városból és rendet teremtsenek végre ezen az exponált pontján a balkáni válságnak.

A katonai beavatkozás.

Bécs, május 6.

Monarchiáknak az albán kérdésben elfoglalt álláspontja most azt involválja, hogy Olaszországgal egyetértőleg a határkiegészítést döntsék el. Szükséges a déli és északi határvonalak megállapítása, mely után arra fognak törekedni, hogy Albániában rendezett viszonyok teremődjenek. Azt hiszik, hogy katonai beavatkozásra most már alig lesz szükség. Ez csak az esetben következ-nék be, ha albán részről, vagy a Szkutarit elárult Essad basa részéről provokatív föllépés tenné ezt multhatatlanul szükségessé.

Oroszország féltékeny.

London, május 6.

A nemzetközi helyzet enyhült ugyan, miután Nikita király lemondott Szkutariról, de a nehézségek még csak ezután fognak jelentkezni. Ausztria-Magyarország kénytelen esz kártyáit fölfedni s akkor meglátja a világ, hogy mik a tervei az osztrák-magyar monarchiának Albániában. Az orosz főváros diplomáciai köreiből jól tudják, hogy a Habsburg-monarchia nem éri be a Szkutari-probléma megoldásával és sokkal messzebbmenő tervei vannak.

A király és a hadsereg.

Cettinje, május 6.

A legénység legnagyobb részét haza fogják bocsátani a mezei munka elvégzése végett. A király a hadsereghez napiparancsot fog intézni, amelyben magasztaló szavakkal emlékszik meg a hadsereg hősiessé viselkedéséről, amellyel a történelemben dicsőséges helyet biztosított magának.

Rend és nyugalom.

London, május 6.

Az itteni albán delegátusok Valonából, az ideiglenes albán kormánytól táviratot kaptak, amely szerint mindenütt a legnagyobb rend van. Esszad basa elbocsátotta hadseregét. Az albán közügyminiszter és igazságügy-miniszter meggyilkolásáról szóló hírek valótlanak.

Lázadás készül

Montenegróban.

Cattaro, május 6.

Szkutari alól most tért vissza a svájci Vöröskereszt különítménye. Beszéltem az orvosokkal, a kik arról számoltak be, hogy egész Montenegróban igen nagy a kétségbeesés. A svájci vöröskeresztesek vasárnap este Cettinjében Vukoties tábornok, leendő hadügyminiszter vendégei voltak. Közben a király elhívatta a tábornokot, a ki két óra hosszat időzött a konakban. Mikor visszatért, így szólt vendégeihez:

— Mit tehetünk? Az egész nép kész arra, hogy meghaljon és mindez nem segít, engednünk kell a nagyhatalmak kívánságának.

NINCS VISZÁLY

Bulgária és Szerbia közt.

Szófia, május 6.

Spalajkovics szerb követ Belgrádba utazott, miután előbb Gesov miniszterelnökkel hosszabb ideig tanácskozott. A Szerbia és Bulgária között területi kérdésekben támadt

Főraktár:

Nagy-Várad
 Kossuth Lajos-u.
 FEKETE SAS
 épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
 Kossuth Lajos-u.
 FEKETE SAS
 épületben.

viszálykodás megszűnt, miután Szerbia a vitás területek egy részét átengedte Bulgáriának. Szerbia engedékenységet Ausztria és Magyarország katonai intézkedéseire vezetnek vissza.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 6.

A képviselőház ma formális ülést tartott, melynek napirendjére a bizottságok megalakítása volt kitéve. Az ülés végén Pop-Csicsó István román nemzetiségi képviselő interpellált a szászabányai választáson elkövetett visszaélések ügyében. Azután az üléseket elnapolták május 21-ikéig.

A folyosón.

A folyosón a háborúról beszéltek és az ellenzék belső civakodásáról.

A folyosón sokan gratuláltak Vadász Lipótnak az igazságügyi államtitkársághoz. Voltak, akik mint érdekességet jegyezték meg, hogy Horn Ede óta Vadász lesz a második zsidó államtitkár. Vadász maga szerényen elhárította a gratulációkat, mint amelyek szerinte még időelőtt valók.

Tisza István gróf egy csoport képviselő között nagy szimpátiával fogadta Vadász államtitkárságának hírét.

— Nevetséges még szót is vesztegetni rá, — mondta Tisza — hogy zsidó-e az államtitkár vagy nem. Az ilyesmit nem lehet felekezeti szemüvegen át nézni, egyedül a tehetség, a jellem és az arravalóság az irányadó minden állás betöltésére.

Reméljük a legjobbat: talán még sem lesz Lipót urból államtitkár. Vadász Lipótot sem a tehetség, sem az arravalóság nem predestinálja az államtitkárságra. Csak azért legyen hát államtitkár, mert Lipót és zsidó?

Az ülést háromnegyed tizenegykor nyitotta meg Tisza István gróf elnök. A napi irományok előterjesztése után névszerinti szavazással megválasztották a bizottságok tagjait. Bár az ülésen csak a munkapárt vett részt, néhány bizottságba ellenzéki képviselőket is választottak. Így beválasztották a földmivelésügyi bizottságba Bosnyák Gézát, Muzsa Gyulát és nagyatádi Szabó Istvánt, az igazságügyi bizottságba Horváth Gyulát és Lengyel Zoltánt, a könyvtári bizottságba Fráter Lórándot, a közigazgatási bizottságba Baross Jánost, a közlekedési bizottságba Mádi-Kovács Jánost, az összeférhetlenségi bizottságba Förster Aurélt, Meskó Lászlót és Szentiványi Árpádot, a vízügyi bizottságba Faragó Antalt és a zárószámadási bizottságba Baross Jánost.

Mindezek az ellenzéki bizottsági tagok — Förster Aurélt, Meskó Lászlót és Szentiványi Árpádot kivételével — le fognak mondani a bizottsági tagságról: Förster, Meskó és Szentiványi csak azért nem mond le, mert a házszabályok értelmében az összeférhetlenségi bizottsági tagságról lemondani nem lehet.

A beadott szavazólapok összeszámlálása déli tizenkét óráig tartott; ezután az elnök

felfüggesztette az ülést, hogy a szünet alatt az egyes bizottságok elnököt és jegyzőt választathassanak. A bizottságok megalakulása után a kormány tagjai több törvényjavaslatot fognak előterjeszteni.

Az ülés végére Pop Csicsó István sürgős interpellációt jelentett be a szászabányai képviselőválasztás ügyében.

Pop-Csicsó István a szászabányai választás miatt interpellál. Bejelenti, hogy az

ő mentelmi jogát megsértette egy szolgabíró. A munkapárt erősen terrorizált.

Lukács László bejelenti, hogy ezekről a dolgokról semmit sem tud, ellenben van a kezében egy átokcédula, amit a románok adtak ki a munkapárti jelölt ellen. A vizsgálatot meg fogják indítani.

A napirend kimerítése után a Ház üléseit május 21-ikéig elnapolták.

KANONOKI BEIKTATÁS A SZÉKESEGYHÁZBAN.

Tegnap délelőtt a szokásos szertartások mellett ment végbe a székesegyházban a káptalan két régibb érdemes tagjának fokozatos előléptetése és dr. **Vucskics Gyula** a megüresedett stallumra történt kinevezése folytán az előléptetett és kinevezett kanonokok beiktatása új méltóságukba.

A szertartást megelőzőleg dr. **Vucskics Gyula** a káptalan tagjainak jelenlétében letette a katolikus hitvallást, majd a hűségi esküt a megyés püspök és a káptalan iránt. Ezen felül még egy, ma már inkább csak történelmi jelentőségű esküt tett le: hogy ha a káptalan mint „hiteles hely” kiküldetésében eljár e megbízatásának teljes lelkiismeretességgel fog eleget tenni.

Ezután a káptalan tagjai a sekrestyéből a templomba vonultak s elfoglalták a szentélyben stallumaikat. **Fetszer Antal** felszentelt püspök, aki a beiktatás szertartását végezte, az előléptetett dr. **Bundala Mihály** és **Spett Gyula** kanonokokkal, továbbá dr. **Vucskics Gyula** újonnan kinevezett kanonokkal és dr. **Mazurek Gyula** püspöki szertartóval a főoltár elé járult s térdreborulva intonálták a Veni Sanctét, melyet az énekkar folytatott.

A Szentlélek segélyül hívása után az oltártól a kanonoki helyekre vonultak s kezdetét vette az ünnepélyes szertartás.

Fetszer Antalnak s az előléptetett, illetve kinevezett három kanonoknak égő gyertya volt a kezükben. A kanonoki stallumok előtti baloldali padban az új kanonok rokonsága foglalt helyet, a szentély lépcsőinél állott a káptalani tisztikar, a templom többi részét pedig megtöltötték a papság és a hívek, a polgárság előkelőségei, a Kath. Kör és Népszövetség tagjai, a **Vucskics Gyula** igazgatása alatt álló két iskola, az újvárosi r. kath. fiúiskola és az Immaculata-zárda növendékei.

Fetszer Antal felszentelt püspök messze esengő, érces hangon mondotta a beiktató beszédet. Mindenek előtt megkapó szavakkal parentálta el dr. **Karsch Lollion**ot, a káptalan elhunyt tagját. Beszédjének ez a része következőleg hangzott:

Megemlékezés dr. Karsch Lollionról.

Főtisztelendő Székeskáptalan!

Bár a káptalanokat, és pedig bizonyos szempontból méltán, halhatatlan testületeknek mondják: e testületek, ami testületünk is, egyes tagjaikban mindnyájan alá vagyunk vetve az emberi egyenlőség mondhatni legszembeszökőbb és mégis az emberek által az életben oly gyakorta szem elől tévesztett ál-

talános nagy törvényének: „*el van végezve, hogy az emberek egyszer meghaljanak*” (Sz. Pál, Hebr. 9. 27.)

Ezt az elengedhetetlen zsoldot fizette le a szentségekben ájtatosan részesülten f. évi február 13-án egyik feledhetetlen kedves kartársunk **Karsch Lollion**, békési főesperes, kanonok, a Magyar- és Lengyelországok közötti új címzetes apátság címzetes apátja, bekebelezett hittudor, a püspöki Lyceum prodirectora, h. zsinati vizsgáló, a középiskolai hittanárképesítő és a Vigilancia bizottságok tagja, egyházmegyei cenzor, a katolikus autonómiai szervező kongresszus választott egyházmegyei papi képviselője, a Szent István Társulat tudományos és irodalmi osztályainak tagja, ki Káptalanunkban első kanonokja volt a rövid tartama mellett is áldásos emlékezetű **Szmrecsányi korszak**nak és első kanonok halottja a gróf **Széchenyi korszak**nak, melynek áldásait jelenleg élvezzük.

Életének 68-ik, áldozó papságának 44-ik skanonokságának 10-ik évében szállt vissza gerinces karakterű a testvéri s kartársi szeretetet hiven ápoló szép lelke Teremtőjéhez hosszú kínos betegség után, melynek rettenetes gyötrelmeit oly példás keresztény megnyugvással szenvedte át, hogy aki életének legjavát a hittudományok, a hittudományok tanítására és irodalmi művelésére szentelte, halálos betegségében újra kathedrára lépett, a saját épületes példájában a legüdvösebb kereszt, életbölcesség, a jó keresztény halál gyakorlati tanításával végezte be érdemföldi pályafutását, melynek érdemkoszorújában a tanári, irodalmi, lelkipásztori s kötelelő kanonoki működése mezején gyűjtött éreynvirágok között is kiválik a szeretet, különösen a szegények szeretete, kik nevezetesen a szegény gyermekek kereszt. kath. és magyar hazafias nevelése az ő életében s végrendeletében tett tekintélyes örök alapítványainak értelmében az ő általános örökösei.

Mindezek nagy vigasztalásunkra szolgálnak s nagyban enyhítik testvéri szívünk fájdalmát, mert nagyban erősítik ama bizodalmas kereszt. reménységünket, hogy felejthetetlen jó kartársunk elnyeri azt az örök jutalmat, amiért testvéri szeretetet most is imádkozva bucsuzunk tőle:

Adj Uram örök nyugodalmat neki és az örök világosság fényeskedjék neki. Nyugodjék békében.

Keztyük tulhalmozott raktár miatt mérsékelt áron árusítatnak el. **Fehér János** keztyüs és kötszerész üzletében **Bémer-tér** (Telefon 419. sz.)

Női bőrkeztyü 1-20 K-tól, férfi bőrkeztyü 2 K-tól kaphatók. Saját gyártmányu keztyük tisztítása 16 fillér. Saját gyártmányu keztyük javítása díjtalan.

A beiktatás.

— Megyés püspök urunk öngyméltósága, folytatta Fetszer püspök, gyászos veszteségünk fájdalmát azzal is sietett enyhíteni, hogy azt az őr, melyet a halál vágott soraikban, nem sogáig hagyta betöltetlenül.

Ezután sorban beiktatta új méltóságaiába dr. Bundala Mihályt, aki a dr. Karsch Lollion halálával megüresedett békési főesperességet nyerte el, továbbá Spett Gyulát, aki közpészolnoki főesperessé lett. Mindkettőnél — hivatkozva a káptalani szokásra — csak röviden érintette jótékonyágukat, áldásos tevékenységüket, Spett Gyulánál irodaigazgatói minőségben kifejtett nagy munkásságát. A beiktatás mindkettejükénél azzal kezdődött, hogy Fetszer püspök felhívására dr. Mazurek Gyula püspöki szertartó felolvasta a királyi kinevező okiratot és a megyés püspöknek a beiktatást elrendelő iratát, mire a szertartást vezető püspök e szavakkal fordult az előléptetetthez:

— Ezek alapján én Fetszer Antal felszentelt püspök stb. a Szentlélek kegyelmének lecséde után téged a jogilag, tényleg és törvényesen megüresedett... főesperes kanonoki méltóságba bevezetlek és beiktatlak, az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében, ad multos annos!

Dr. Vucskics Gyulának, az új kanonoknak beiktatása is ugyanezzel a szertartással történt, azzal a különbséggel, hogy nála, mint új kanonoknál egész eddigi működésére kitért Fetszer püspök. Vucskics életrajzi adatainak vázolója mellett kiemelte eddigi működését a katedrán, a hivek közt, az irodalom, az egyesületi és közélet s a katolikus hírlapírás terén. Kivánta, hogy a mint a katedrán Karsch Lollion követte, legyen méltó utódja Karschnak a kanonoki stallumban is, teljesítse a hozzá fűzött reménysegeket egyházunk és hazánk dicsőségére.

A kinevező és beiktatást rendelő okiratok felolvasása után a beiktatás ugyanazon szavakkal történt, mint a két előléptetett kanonoknál, azzal az eltéréssel, hogy Vucskicsot a javadalomba is beiktatta a püspök, „minden jogaival és kiváltságaival, adván a karban helyet és a káptalanban teljes szavat.”

A szertartás után dr. Vucskics Gyula állott fel és a következő beszédet mondotta:

Dr. Vucskics Gyula beszéde.

Főtisztelendő Káptalan!

Nem tagadom, nincs is mit tagadnom, vagy szégyellenem rajta, hogy lelkem mélyéig meg vagyok hatva, mikor most mint Szent László dicsőséges ősi váradi káptalanának új tagja, e szent helyen szót emelek.

Az imádandó isteni Gondviselés, melynek őriző, vezető, irányító kezét gyermekkorom óta olyan kiváló módon éreztem életem utain, — e diszes és nagyérdemű tesztületbe vezetett át, melynek története kilenc századon át egybeforr a magyar nemzet történetével.

E káptalan ültette el e vidéken, akkor az országnak keleti részein, a püspökséggel együtt a keresztény hitnek s a vele járó civilizációnak magvait. Ők építették az első templomokat, ők emelték az első iskolákat, melyekben a mesterkanonokok voltak a magyar kulturának első terjesztői. E káptalan tagjai őrizték Szent László sírját, káptalanunk soraiban foglaltak helyet egykoron Rogerius mester, Vitéz János, Janas Pannonius, Draskovich György s velük a magyar históriának annyi más kiváló jelese. A másfél százados török pusztítás után ismét e káptalan tagjai indították meg az új szellemi életet, a dicsőséget hirdető szomorú romokon: templomokat, iskolákat, nevelőintézeteket,

ket, kórházakat, árvaházakat emeltek. Sorraikból kerültek ki a tudomány és művelődés bajnokai és a jótékonyság apostolai Gyöngyössy, Alapy, Szenezy, Salamon, Lajcsák, Szaniszló, Pray György, Fejér György, Fogarassy, Hoványi, Nogáll és Vinkler.

És mintha az ősi káptalannak napjainkban új gyönyörű reneszánsza lenne: a káptalan mai tiszteletreméltó tagjai vetélkednek elődeikkel a legnemesebb erények hősi gyakorlásában s hivatásuknak a modern kor viszonyai által sokszorosan megnehezített teljesítésében. Templomok és iskolák építése mellett ma telepítenek, szociális és charitatív intézményeket létesítenek, vezetnek, azoknak fejlesztésére óriási áldozatokat hoznak s emellett — mint hajdan — élénk részt vesznek a tudomány és irodalom művelésében.

E káptalan tagjai közül ma négy felszentelt püspök, ugyancsak négy tagja a Magyar Tud. Akadémiának s a káptalan élén a hadsereg vallásos szellemének emelésében oly tündöklő érdemeket szerzett nagyrépost áll, ki mint egykori elődje Vitéz János igazi tanácsadója a felséges koronás apostoli királynak.

Amikor mindennek tudatában és ezzel szemben érdemtelen voltom és gyarlóságom élénk érzetében mint nagy elődök méltatlan utódja, remegve foglalom el helyem a káptalanban, szálljon hálás szívem köszönete Isten után elsősorban felséges urunk, Királyunk felé. Adja a Királyok Királya, hogy ősz királyunk e történeti jelentőségű nehéz időkben is biztos kézzel vezesse országainak kormányzását a dicsőség, siker és boldogulás útján.

És szálljon hálás szívem őszinte imája Isten trónjához kegyelmes főpásztorunkért, ki egyházmegyéjének annyi érdemes papja közül engem szemelt ki e diszes méltóságra. Egyházunk isteni főpapja, az Ur Jézus adjon neki kegyelmet és erőt, bölcseséget és kitartást, érje meg apostoli fáradozásainak sikerét, egyházmegyéjében a hitélet felvirágozását, Krisztus hitének terjedését és Krisztus ügyének diadalát.

És legyen szabad egyúttal új méltóságukba most beiktatott társaim nevében is, hálás köszönetet mondanom káptalanunk illusztris és annyi érdemet szerzett és minden munkában fáradozó tagjának, ki beiktatásunkat oly őszinte szeretettel végezte. Az ifjú korunkból, a szemináriumi együttléttől idejéből származott több mint három évtizedes barátság e hosszú idő alatt nem szakadt meg közöttük soha, sőt az idővel erősödött. E barátságunknak tulajdonítom ez érdemtelenül reám halmozott dicséretet. Az ő baráti szeme érdemeket lát ott is, ahol én csak kötelességet teljesítettem.

Ft. Káptalan! Én úgy érzem, hogy nekem ezután kell még rászorgálnom az előlegezett kitüntetésre. Érzem új állásom diszét, méltóságát, de érzem egyúttal a kötelezettséget is, mit az reám ró. Nem térek ki előle. Amíg Isten kegyelmet, erőt, egészséget, életet ad, készségesen veszem ki a részem a munkából és az áldozatból. Igyekezni fogok hűséges lenni Szt. László ősi káptalanának ősi hagyományaihoz s boldognak fogom érezni magamat, ha nem leszek méltatlan nagy elődeimhez és tiszteletreméltó, érdemteljes kártársaimhoz.

Bizalommal ajánlom magamat Nagymélt.

és ft. prépostunknak s a káptalan összes mélt. és nagyságos tagjainak nagyrabecsült jóakarataiba és kartársi szeretetébe.

Te Deum.

Vucskics beszéde méltó visszhangja volt Fetszer Antal szép beiktató beszédjének s általános tetszést keltett.

A szertartás befejeztével Fetszer Antal püspök, Bundala Mihály, Spett Gyula, Vucskics Gyula kanonokok és Mazurek Gyula ismét az oltár elé járultak és a Te Deumot intonálták. A hálaadó énekkel a beiktatás véget ért.

A királyi kinevező okirat.

Érdekes nemesak diszes kiállításánál, hanem stílusánál fogva is egy kanonoki kinevező okirat. A dr. Vucskics Gyula kinevezéséről szóló királyi kézirat így szól:

53344—1913. sz.

MI ELSŐ FERENCZ JÓZSEF

ISTEN KEGYELMÉBŐL AUSZTRIA

CSÁSZÁRA

CSEHORSZÁG KIRÁLYA STB.

ÉS

MAGYARORSZÁG APOSTOLI KIRÁLYA.

Emlékeztül adjuk Ezennel jelentvén Mindenkinek kit illet, Hogy Mi

Kegyess tekintetbe vevén azon erényes szép tulajdonokat, tudományt, tanultságot, példás erkölcsi jámborságot s egyéb jeles tehetségeket, melyeknél fogva tisztelendő

Dr. Vucskics Gyula

nagyváradi latin szertartású katolikus székesegyházi tiszteletbeli kanonok, szentszéki ülnök és nagyváradi városi esperes plébános hivünk, királyi kegyelmünkbe ajánlott, főpártfogói jogunk erejével, melylyel és a melyet úgy miként dicső emlékeztül elődeink, a boldogult Magyar Királyok Magyarországnak és a hozzá kapcsolt részek valamennyi egyháza s egyházi javadalma adományozására nézve teljes joggal birunk és gyakorlunk, a nagyváradi latin szertartású székeskáptalan fokozatos előléptetés által jogilag, tetteleg s törvényszerűen megürült ulolsó mesterkanonokságát minden jövedelmével, hasznával s illetményeivel együtt *Ő neki*, mint alkalmas, mint Isten szentegyháza és az egyházmegye tekintetében érdemes, azért *Felségünknek* is kedves férfiúnak adtuk és adományoztuk, sőt adjuk és adományozzuk ezennel.

Miért is Nektek hivatunk, említett nagyváradi latin szertartású, katolikus székesegyház tisztelendő nagyrépostjának, olvasó — éneklő — ör- és többi kanonokjának és javadalmasának ezennel szigorúan meghagyván parancsoljuk, miszerint fentnevezett dr. Vucskics Gyulát a most mondott mesterkanonokságba a megtartandók megtartása mellett egyházilag beiktatni, neki a karban helyet adni s azon mesterkanonokság valamennyi jövedelméről és bevételeiről egyedül neki és senki másnak felelni, vagy az illetők által feleltetni, annak helyén és idején tartozatok köteleztessetek;

ezt pedig elolvasás után az előmutatónak visszaadjátok.

Kelt Bécsben, Szent György hava 10-ik napján, az Ur ezerkilencszáztizenharmadik esztendejében, Uralkodásunk 65-ik évében.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

JANKOVICH BÉLA s. k.

(P. H.)

A királyi kinevező okiratot a következő püspöki irat kíséri:

1507—1913. sz.

Ezen hódolattal fogadott kegyelmes királyi adománylevelél alapján Főtisztelendő dr. Vucskics Gyula nagyváradi latin szertartású

székeskáptalani tiszteletbeli kanonokot, váradi kerület esperes-tanfelügyelőjét, váradi-ujvárosi plébánost, hittudort és szentszéki ülnököt, püspöki joghatóságunk erejénél fogva ugyanazon nagyváradi latin szert. székesegyházi Főtisztelendő Káptalanunk utolsó mesterkanonoki székébe, mint theologus kanonokot kánonszerűleg beiktatandónak határozzuk, meghagyván ezen székesegyházi Főtisztelendő káptalanunknak, hogy őt a ker. kath. hitvallásnak a „Sacrorum Antistitum“ kezdetű Decretumban előírt eskünek, továbbá az Irányunkban valamint törvényes Utódaink iránti kötelező engedelmség esküjének a Főtisztelendő Káptalan idős tagjai, mint helyettesünk kezébe leendő letétele után kérelmének megfelelően az általa nyert utolsó mesterkanonoki szék tényleges birtoklásába a káptalani szabályok szerint bevezesse.

Jelen adománylevél elolvasás után előmutatójának visszaadandó.

Kelt püspöki székhelyünkön, Nagyváradon, pünkösdi hava elsején, az Ur ezerkilencszáztizenharmadik, püspökségünknek tizenkettedik, váradi püspökségünk harmadik évében.

Miklós, s. k.,
püspök.

Kegyes parancsra

Brém Lőrinc s. k.,
püspöki titkár.

(P. H.)

A káptalan a kinevezést a következő irattal veszi tudomásul:

677—1913. sz.

Ezen kegyelmes királyi adománylevél hódoló tisztelettel fogadtván és püspöki törvényes bevezetési megerősítéssel is ellátva lévén, főtisztelendő dr. Vucskics Gyula, eddigi t. kanonok, váradi-ujvárosi esperes-plébánosnak a megürült utolsó mesterkanonoki székbe f. hó 6-án tartandó beiktatására méltóságos és főtisztelendő Fetszer Antal felsz. püspök s örkanonok kiküldetik.

Kelt Nagyváradon, 1913. évi május hó 5-ikén.

Dr. Belopotoczky Kálmán, s. k.,
nagyprépost.

A beiktatás tényét a következő feljegyzés tanúsítja:

Ezen kegyelmes királyi okmány erejénél fogva és káptalani kiküldetés folytán főtisztelendő dr. Vucskics Gyula utolsó mesterkanonok urat, mai napon törvényesen beiktattam, neki a karban helyet és a káptalanban teljes szavat adván.

Kelt Nagyváradon, 1913. évi május hó 6-án.

Fetszer Antal s. k.,
felsz. püspök, örkanonok.

Beiktatás után.

Az egyházi szertartás befejezése után a káptalan tagjai gratuláltak új társuknak. Az őszinte üdvözlések a káptalan üléstermében folytak le. Dr. Vucskics Gyula meghatva fogadta a meleg üdvözléseket.

Ezután elibe tették ama protokollumot, amelybe minden kanonok installálása napján beírja nevét és címét. Egy másik listára pedig szintén ráírja nevét s latinul ama érdemeket, amelyeket a királyi kézirat felsorol mint az adomány alapjait.

Ennek elvégzése után az új kanonok a káptalan diszfogatán elhajtattott és valamennyi kanonoktársánál 4—5 perces vizitetett.

A tisztelgések.

A beiktatás alkalmából szeretetteljes üdvözlésekkel járultak az új kanonokok elé azok az egyesületek, intézetek és testületek, amelyek eddig is közel állottak az ünnepelt-hez s amelyek eddig is érezték az ő buzgal-

mának, nemes törekvéseinek melegét és tevékenységének áldását.

Ezek a tisztelgések nem az üdvözlés sablonos kifejezései, hanem az öröm és tisztelet szivből fakadó megnyilvánulásai voltak.

A káptalani tisztikar.

Elsőnek a káptalani tisztikar tagjai tisztelegtek dr. Vucskics Gyula kanonok előtt.

Jancsó Lajos uradalmi számtartó mondott rövid, szép beszédet. Beszédében az ünnepeltet a tisztikar nevében mint új gazdát üdvözölte s amikor jóindulatát kérte a tisztikar iránt, ígérte egyben, hogy működésükkel a káptalan tagjainak érdekeit igyekeznek előmozdítani. Isten álnása kísérje lépteit.

Dr. Vucskics Gyula kanonok meleg közvetlenséggel válaszolt. A káptalan tagjai mindég jóindulattal támogatták az uradalmi tisztikart s ezt ő is igéri. Ösmeri becsületes törekvésüket, az uradalom érdekében kifejtett buzgalmukat. Az üdvözlést amidőn szivből köszöni, kéri, hogy az uradalommal szemben tanúsított odaadó munkásságukat a jövőben is tartsák meg s ezenkívül igyekezzenek azt a nép jólétére is fordítani; egyben kéri, hogy környezetükben, családjukban s egész működésében ápolják a katolikus hitéletet. Igéri, hogy új állásában is szeretettel, jóindulattal találkoznak nála mindég. Isten bőséges kegyelmét kéri rájuk és családjajukra.

A Kath. Kör tisztelgése.

Ezután a nagyváradi Katolikus Kör tagjainak küldöttsége tisztelegte az új kanonok, a Kör egyházi alelnöke előtt. Dus László világi alelnök vezetése alatt dr. Molnár Imre, Imrik S. Zoltán, dr. Krüger Aladár, Stark Gyula, dr. Stokker József, Oláry Gyula, dr. Kovács S. János, Schuch Károly honvédszázados, dr. Imrik Gusztáv, Jancsó Lajos, Székely Sándor, Kelemen Kálmán, Papp Imre, Vattay József, dr. Schweiger Ede, Böszörményi Géza, Balázsovién Rezső, Tátray Sándor, Láng József, Vidosits Gyula, Karger Sándor, Standary György, Tuka János, Ország Antal stb. jelentek meg.

Dus László a Kath. Kör tagjainak örömet fejezte ki, hogy soraiból emelkedett egyik kiváló férfiú a káptalan tagjainak díszes sorába. A Kör tagjainak nevében eljöttek, hogy igaz szeretetüknek kifejezést adjanak a kitüntetett férfiú iránt, s őt üdvözléjk. A katolikus egyház a világon a legdemokratább, mert a papok emelkedésének egyetlen feltétele a tudás és az élet tisztasága. Mikor dr. Vucskics Gyula a szent helyre jött, nagy gondolata volt, hogy a katolikus hitéletet erősítse; az emberszeretet, az istenes és kulturális élet szükségét hirdesse. Ez jelzi eddigi életét. De még jelzi más is, szeretetteljes szelidsége. A tisztelgőket a barátság, a tisztelet hozta ide. Legyen további élete világító fáklya, melynek tiszta fényénél hosszú életem át tisztelegessék s őszinte szeretettel környezhessék úgy a kath. Körben, mint azonkívül a társadalmi életben.

Dr. Vucskics Gyula szivből fakadt szavakkal, őszinte szívvél köszöni az üdvözlést. Plébánosi működése alatt nőtt szívéhez a katolikus Kör: ott volt annak bölcsőjénél s azóta is kivette részét a munkából igaz szeretettel. És ez irányu működésében semmi más cél nem vezette, mint egyedül az, hogy fellángoltassa a hitélet iránti szeretetet. Mikor a felolvasó asztalhoz lépett többször, nem szónoki babérra törekedett, hanem, hogy

barátai szívet felemelje. Így kapcsolódik bele a kath. Kör a vallásba. Ezt teszik a vidéken a plébánosok is a templomokban. Lehetetlen, hogy a hivekre ne hatna, ha látják a vezető hitbuzgalmát. Mintegy 16 éve dolgozik a kath. Kör érdekében s a körből nem szándékozik eltávozni ezután sem. Eddig nem volt módjában, hogy anyagilag is támogassa a kört, de ezután ha Isten megengedi, ez irányban is ott találják s igyekszik a nemes célt előmozdítani. Szíve mélyéből köszöni újból az üdvözlést.

A kath. nőegyesületek.

A kath. Kör után a nagyváradi és biharmegyei nőegylet, az Oltáregyesület és a kath. patronázegegyesület küldöttsége tisztelegte az ünnepeltnél.

Az egyesületek nevében özv. Grunwald Henrikné és özv. Óváry Sándorné üdvözölték, mint a nőegylet jóakaró pártfogóját, illetve mint aki az oltáregylet és patronázegegyesület megalakításában tevékeny részt vett.

Dr. Vucskics Gyula a legnagyobb elismeréssel adózva az egyesületek nemes hivatása iránt, biztosította az egyesületek további támogatásáról a tisztelgőket.

*

Igen sokan üdvözölték még városunk előkelőségei közül az új kanonokot, köztük Imrik Péter táblai tanácselnök, Pekanovits Imre igazg. főmérnök stb.

Diszebéd és szerenád.

Délben az új kanonok tiszteletére dr. Belopotoczky Kálmán nagyprépost diszebédet adott, amelyen a káptalan tagjai vettek részt.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Holnap, esütörtökön tartja rendes közgyűlését Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága.

A tárgysorozatba kiválóbb fontosságú ügyek is vannak felvéve, sőt választások is lesznek, ami magában elég vonzerőt gyakorol a városatyákra.

Egy másod aljegyző állást töltenek be, de bármelyik pályázót választják meg, megüresedik egy fogalmazó állás, amelyet ez alkalommal szintén betöltenek választás útján.

Tárgyalásra kerül a színigazgatóval kötött új szerződés, a tejesarnok ügye, a családi pótlék kérdése, a színügyi bizottság rendszerének megváltoztatása, a gyermek-kórház építésének ügye stb.

Egy nap alatt ezekkel nem végez a törvényhatóság.

A tárgysorozat különben a következő:

1. A polgármester havi jelentése. 2. Az üresedésben levő II. aljegyzői és az ennek betöltése folytán megüresedő fogalmazói állásnak választás útján betöltése. 3. A tanács előterjesztése a nagyváradi szálló-hegyen négy állami elemi iskola felállítására tárgyában. (Ingatlan vétel, névszerinti szavazás.) 4. A tanács előterjesztése a Mezey Mihály-utcai Kasztor Gizella óvónő által fenntartott magánóvoda átalakítása és a Kórház-utca környékén egy új állami óvoda felállítására tárgyában. 5. A tanács javaslata kapcsán beterjeszti Erdélyi Miklós színigazgatónak a vele kötött szerződés 4. §-a

Betörőbanda garázdálkodik Nagyváradon.

Betörés a Réten.

*

Ugy látszik, hogy már nem mulik el nap betörés nélkül. Az összes vidéki városokban virázkodik a betörőipar, de sehol nincs olyan nagy lendületben, mint miná-lunk.

Nagyváradhoz már nem illik a rossz közbiztonsági viszonyokon keseregni, mert ezen már régen túl vagyunk. De a tények szüntelen regisztrálásába is belefárad az ember, annyira belefárad, hogy Nagyváradon már nem is ujság a betörés.

Persze ez nem tarthat így örökké. Valahára meg kell unják a város urai ezt a folytonos szegyenkezést a közbiztonsági állap-
otok miatt.

A legfrissebb betörés a Réten történt. Tegnap éjjel 11 és 1 óra között Rosinger Márton kereskedését dézsmálták meg a betörők. Rosinger üzlete a Halász-utca és a Temető-utca szögletén áll. Az utcára néző bolthelyiség vasas ajtóval kettős lakattal volt lezárva.

A felesége bementé szerint úgy 11 óra után aludtak el. Tehát ekkor kezdhetett munkájához a betörő. A kettős boltajtó közül a külsőben benne volt a kulcs is. A belső ajtó nem volt bezárva.

A betörő több gyufát gyújtott, azzal nézte meg, hogy a kulcs benne van. Pléh-vágó ollóval lefejtette a külső zárt, feltolta a rollót és bemászott az üzletbe.

Bent a boltban felfeszítette a kasszát s kivett 40 koronát. Azért csak ennyit, mert nem volt több benne. Összeszedett 5 korona áru okmánybélyegét, 15 korona értékű virginiát, igen sok medeát, cigarettákat és más cikkeket.

Érdekes, hogy az üzletet csak egy vékony üveges ajtó választja el Rosingerék hálószobájától és ők nem vettek észre semmit.

A betörő gyorsan végzett. Kint az utcán a vasut felé mehetett, mert itt az uton elszórta az üres dobozokat. A felfeszített ajtót a lovasrendőrök őrzárata látta meg hajnali félkettőkor.

A rendőrség erélyesen folytatja a nyomozást. De nincs sok remény arra, hogy elfogják a betörőket. A nap mint nap előforduló esetek azt igazolják, hogy itt egy jól szervezett banda működik. Lehet, hogy egyszer sikerül kitekerni a nyakukat. De mikor lesz az? . . .

Justh Gyula az ellenzékhez. Budapest, május 6.

(Saját tud.) Justh Gyula ma kijelentette, hogy az ellenzék tagjai között egyáltalán nem volt és nincs is semmi féle eltérés. Az ellenzék tagjai tanácskoztak a további taktikázásról, de eltérés nem volt köztük.

Az Ippi és Érkeserői Fráter-család.

Egyik helybeli laptársunk Fráter Erzsébetről — „az Ember tragédiája” írójának Sztregovai Madách Imrénének a feleségéről emlékezvén meg — a Fráter-családra vonatkozólag általánosságban a következőket van alkalmunk közölni, Osváth Lajos vármegyei főlevéltárnok szives értesítése alapján:

A Fráter-család egyike nemcsak a vármegye, de az ország legrégebbi családainak; családfája felnyulik egészen az 1260-as évekig — leszámolván az Árpádokori Dobranemzetségből Marczeltól. Az Ippi előnevet a 8-ik generációból Fráter Pálnál látjuk először, aki az első felesége Ippi Bideskutya Bertalan leányának öröksége — a Kraszna megyei Ippi részjóság után vette használatba azt s az 1582. évi címeres nemeslevélben már ez a Fráter Pál „de Ipp” előnévvel fordul elő. Ennek fia István erdélyi ítélőmester volt; — ennek fia pedig II-ik Pál mint a hajduk főkapitánya 1654-ben a Bélmezei jóságot kapta vissza II. Rákóczy György fejedelemtől, melyet I. Rákóczy György tőle konfiskált. Ennek fia II-ik István, mint Huszt várának kapitánya szerepelt, — meghalt 1703-ban. Ennek fia IV. György máramarosi sóadminisztrátor; — ennek egyik leánya Ilona, báró Perényi Zsigmond, másik pedig, Judit — báró Perényi Ádámmal ment férjhez, fia pedig IV. István Tárkányi Mátyás Erzsébetet vette el; ezeknek 2-ik fiuktól V. Györgytől a biharmegyeiek egy része sarjadt le; 3-ik fiuk IV. Pál pedig Szeremley Krisztinát vette el. Ezeknek 5. gyermeke közül VI. Pál Szmrecsányi Annát vette el, kiknek házasságából született V-ik József, a Fráter Erzsébet — a Madách Imréné édesatyja, aki 1841-ben költözött a nógrádmegyei Csécséről hozzánk Csécsételekre, hol egészen gazdálkodásának élt.

A biharmegyei ágból, I-ső Pálról a Bideskutya-leány férjéről tudjuk, hogy Selind és Asszonyvására községekre kapott adománylevelet, ennek fia István pedig 1622-ben Bocsaj községre, majd 1628-ban Érkeserűt kapta „Érkeserűi” előnévvel; II-ik István az 1660-as években a török pusztítások miatt Biharból kiszorult és Huszt várának alkaptánya lett; IV-ik István a Biharmegyei nemesség közt részt vett a Péro-féle lázadás elfojtásában 1738. táján. IV. Pál Semjénben született 1737-ben s mint gránátos tiszt vett részt a 7 éves porosháboruban. Biharmegyében Mihály alispán volt 1833—37-ben. V. Pál főszolgabíró, Elek szolgabíró, Gáspár főpénztárnok, Albert szolgabíró 1837-ben és IX-ik Pál vármegyei alügyvéd, Tanás perceptor, ennek fia Béla vette el gróf Rhédey Juliát; pár hónappal ezelőtt mostani alispánunknak Barnabásnak fia László, v. aljegyző Leszkay János leányával Gizellával esküdvén meg-e

értelmében a nyári szünet meghosszabbítása iránt beadott kérvényét. 6. A tanács javaslata a tejközpont és tejcsarnok rt. között kötött tejszállítási szerződés tárgyában. 7. A tanács javaslata a családi pótlék kiutalása tárgyában hozott közgyűlési véghatározat módosítása iránt. 8. A tanács a gyermek-kórház 1912. évi zárszámadását és 1914. évi költségelirányzatát beterjeszti. 9. A tanács jelentése a Bottó-alap tulajdonát képező Poószai, Váradlesi és kisürögdi ingatlanok önkéntes árverésének eredményéről. 10. A tanács javaslata a kéményseprézési szabályrendelet tárgyában kelt kereskedelmi miniszteri leiratra vonatkozólag. 11. A tanács javaslata a tejközpont kezelésére és ellenőrzésére szervezett bizottság megalakítása iránt. 12. A tanács jelentése a vízműtelep üzemi szükségletének szállítására vonatkozólag megtartott árlejtés eredményéről. 13. A tanács javaslata az Olaszi polgári fiúiskola elhelyezése tárgyában. 14. A tanács javaslata az árvászeknél alkalmazott szakdíjnyokok fizetése kiegészítésére szükséges összegnek az árvtartalék alap kamatjövödelmeiből leendő fedezésének engedélyezése iránt. 15. A tanács javaslata dr. György Ernő biz. tagnak a szünügyi-bizottság rendszerének megváltoztatása tárgyában beadott indítványára vonatkozólag. 16. A tanács javaslata kapcsán beterjeszti a nagyvárad kir. főügyésznek a felállítandó fogházépület céljaira átengedendő terület ügyében kelt átiratát. (névszeriati szavazás.) 17—19. Köztérvelési ügyek. 20. A tanács javaslata özv. Winkler Lajosné kegydíj iránti kérelme tárgyában. 21. A tanács javaslata Mertz István volt városi vámszedő halotti negyede kiutalása iránt Mertz Antal által beadott kérvényre. 22. A tanács jelentése a volt városi szőlőtelephez vezető uton a vízvezeték lefektetésének elrendelése tárgyában. 23—24. Földbérleti szerződés átruházása. 25. A tanács a tüzoltó automobil szállítására vonatkozólag a Magyar Waggon és Gépgyár r.-t.-gal megkötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti. 26. A tanács javaslata Turóczy Gyulával a „Három Rózsa” bérletére megkötött szerződés meghosszabbítása tárgyában. 27. A tanács Schvartz Hermanné kolozsvári-utcai lakosnak közs. adómentesség iránti kérelmét beterjeszti. 28. A tanács javaslata Ardos Frigyes reáltanár munkaiskolájának segélyezése tárgyában. 29. Tanács javaslata Szabó Imre ny. v. kézbesítő drágasági pótlék kiutalása iránt beadott kérelmére hozott tan. véghatározat elleni felebbezése tárgyában. 30. Tanács javaslata Balla Imre volt színházi felügyelőnek az állásából történt elbocsátása tárgyában hozott polgármesteri véghatározat ellen beadott felebbezésére vonatkozólag. 31. Tanács jelentése az új gyermek-kórház építése tárgyában. 32. Előleg ügyek. 33. Tanács javaslata az ujonnan létesített aszfalt-járdák építési költségeihez a hozzájárulás kivétele tárgyában. 34. A tanács javaslata néhai Kása Nándor városi végrehajtó özvegye részére halotti negyed kiutalása tárgyában.

Miről a törvényhatóság t. tagjait azzal értesitem, hogy a fent felsorolt tárgyak a közgyűlést megelőzőleg 24 órával hivatalos helyiségemben (I. emelet 6) bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1913. május hó 3.

Bordé Ferenc,
főjegyző.

Két törvény. A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király a totalizátoradóról és a képviselők választásáról szóló megszavazott törvényjavaslatokat a szentesítési záradékkal ellátta. Az első mint 1913. évi XIII., a másik mint 1913. évi XIV. t.-c. jelent meg az országos törvénytárban.

Alulírott ezuton hozom a t. c. közönség szives tudomására, hogy boldogult édesatyám **cégfestő műtermét**, melyet eddig is vezettem

DIÓSY SOMA

cég alatt tovább fogom vezetni. Kérem a t. közönséget sziveskedjenek nagybecsű bizalmukkal a jövőben is megtisztelni és előre is biztosítani a legpontosabb és legjutányosabb kiszolgálásról. Tisztelettel

DIÓSY MIHÁLY.

Telefon 839.

(Rosenzweig mider-gyáros mellett.)

családdal jött rokonságba most már 2-odszor, mert mintegy száz évvel előbb még III-ik Zsigmond Leszkay Annával lépett házasságra. E család tagjai még tudvalevőleg Fráter Emil tenkei főszolgabíró és dr Fráter Imre várm. kórházi igazgató főorvos.

A réti polgári iskola.

Nagy-Várad város törvényhatósága a múlt év október havi közgyűlésén utasította a városi tanácsot, hogy a réti polgári iskola részére idejében olyan helyiséget béreljen, a melyben 4 osztály elhelyezhető. A városi tanács, mint állandó választmány javaslatára az, hogy 2 osztály ismét a széles-utcai elemi iskolában maradjon, egy osztály a régi iskolában helyeztessék el, egy osztály részére pedig, ha a beírások eredménye úgy kívánja, béreljenek majd egy helyiséget.

Ez a megoldás még rosszabb helyzetet teremtene, mint a mai, azért a polgári iskola tantestülete megkereste a törvényhatósági bizottsági tagokat s kéri, hogy a múlt évi határozatot tartsák fenn s négy osztály számára alkalmas helyiség bérlését határozzák el.

Megkeresésükben részletesen ismertetik a mai tarthatatlan helyzetet. Ma ugyanis az a helyzet, hogy a régi épületben 10 osztály, mintegy 501 tanuló van összezsúfolva, két osztály pedig a széles-utcai iskolában. A 10 osztályból csak 6-nak van megfelelő nagyságú terme, 3 osztály szoba nagyságú helyiségben szorong, egy osztály pedig a második rajzteremnek égetően szükséges régi könyvtárhelyiségben van.

Ezt a termet rajzteremnek kell átadni, mert heti 53 rajzórát egy teremben nem lehet megtartani, az osztályokban pedig a tuzsufoltság miatt még írni sem lehet. Tarthatatlan a helyzet a tanítás eredménye, a fegyelmelés és ellenőrzés szempontjából is. A réti osztályok távol esvén a központtól, a tanárok helyettesítése lehetetlen.

Különösen veszedelmes a javaslatnak az a része, mely szerint a 4-ik osztály csak a beírások eredményéhez képest és csak akkor nyitható meg. Ma a 3-dik osztály létszáma 150. A legpesszimistikusabb számítást véve sem bukik el több, mint a tanulók 10 százaléka. A maradékhoz jön 8-10 ismétlő és 6-8 más intézetbeli. Tehát az egy osztály létszáma meglesz s így annak a felállításáról még a tanév végén kell gondoskodnia, mert szeptemberben tanárt nem lehet kapni, mint ezt a múlt évi példa is mutatta. Lehetetlen állapotot teremtene az, hogyha egy osztály egészen külön helyiségben helyeztették el, azért, mert a tanítás szakszerűsége megköveteli, hogy egy osztályban 3-4 tanár tanítson, akik nem járhatnak naponként kétszer egy más-más iskolába. Az iskola elhelyezésére a tantestület a legalkalmasabbnak találja a Géczy-féle házat, ahol mind a négy osztály elhelyezhető. A 6200 korona évi bérből az igazgatói lakás révén 800 korona megtérül s az így fenmaradt 5400 korona kiadást, mikor egy iskola felállításáról van szó sajnálni nem szabad, mert ezt a mostani körülmények között csak az egész polg. iskola megnyomortásával lehet megtakarítani.

..HIREK

...

*** A püspök bérmauton.** Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyés püspök május 5-én osztotta ki a bérmálás szentségét a békési hiveknek. A város hetek óta készülődött, hogy minél ünnepélyesebben fogadhassa a főpásztort. Reggel harangzugás között érkezett a püspök dr Lindenberger János apát, Bréhm Lőrinc püspöki titkár, Ruzska H. Zoltán dobozi plebános kíséretében Póstelekről. A plebánián Barabás György plebános, Heiler Nándor káplán és Morvay Mihály világi hitközs. elnök üdvözlötték. Utána fehér ruhás leánykák sorfala közt a templomba ment, hol szt. misét s utána szt. beszédet mondott. A békési hivek előtt fejlejtethetetlen lesz eme beszéd. A testi és lelki élet szükségességéről beszélt a püspök. Nem marad szem könnyek nélkül. A hivek érezték szeretett főpásztorunk minden szavának igazságát s szívükhöz kapcsolták azt. 386 gyermek megbérmálása után, a tisztelgő küldöttségeket fogadta a főpásztor, mely után a város néhány notabilitásainál vizitet jádott le, Barabás György plebános kíséretében. Azután a plebánián 35 teritékü ebéd volt, melynek végeztével a megyés püspök Kigyóásra ment Brém Lőrinc titkára és dr Lindenberger János apát kíséretében.

*** Az élesdi paróchia.** Élesden tudvalevőleg új r. kath. templomot és paróchiát fognak építeni. Mivel azonban a templom-építéshez szükséges összeg még nincs együtt, a templom építését a jövő évre tervezik. A paróchia építéséhez még ebben az évben hozzáfognak. A pályázatok felbontása tegnap volt az egyházmegyei hivatalban. Beérkezett 3 pályázat. Még pedig: Bábolnay Jánosé, Zétyay Lajosé s Vági András és társaié. A pályázatok fölötti döntés nemsokára megtörténik.

*** A közigazgatási bizottság ülése.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága ma tartja meg május havi ülését. A bizottsági ülésen Miskolczy Ferenc dr főispán elnököl. A mai ülés tárgysorozatán különösebb ügy nem szerepel. legnagyobb részt a közigazgatási dolgok foglalják el.

*** Az árvaszék nem tud kölcsönt adni.** Mióta az árvaszéki pénzeket oly tömegesen vették igénybe, az árvaszék beszüntette a kölcsönadást, mert erre a célra nincs pénz. Azóta 4 hónap telt el és valósággal ostromnak van kitéve a kérvényezőktől az árvaszék. A kérvények gyűlnek és a felek reménykednek, hogy majd csak megjavul a helyzet. Az árvaszéki elnök most be kérte a számvevőségtől a pénzállásra vonatkozó jelentést. E szerint pénz van bőven, de ebből még kölcsönt nem lehet folyósítani. Így májusban még nem fog senkinek sem kölcsönt adni a vármegyei árvaszék.

*** Hangverseny Orosházán.** Gróf Széchenyi Miklós megyés püspök néhány héttel ezelőtt adott 30.000 koronás adománya oly örömteljes lelkesedéssel töltötte el az orosházi katolikus hiveket, hogy ők is — csekély számuk és szegénységükhöz képest — filléreikkel növelni akarták az építésre váró új templom alaptőkéjét. E célból hangversenyt rendeztek, melynek minden egyes száma oly élvezetes és művészi ér-

tékü volt, hogy a különféle vallásu hallgató közönség elismerése és tetszése jeléül tapsviharral jutalmazta és megújráztatta az egyes számokat. A siker nagyságára legjobban következtethet az, hogy a hangverseny tiszta jövedelme — Orosházán, ebben a nagy protestáns fészekben — 1058 korona volt. A hangversenyen közreműködők Békésmegye nagyobb községeiben (Szarvason, Békéscsabán, Gyulán) még ez év folyamán szándékoznak hangversenyt rendezni, hogy az új templom alaptőkéjét ezuton is növeljék.

*** A Fekete Sas kávéházban** játszik ma este a honvéd zenekar a következő programmal:

1. „Magyar szív“ induló Fucsik.
2. „Téli viharok“ keringő Fucsik.
3. „Si j'etais roi“ nyitány Adam.
4. Nagy ábránd „Carmen“ c. operet. Bizet.
5. a) „Cinka Panna“ jellemrajz Frycsaj.
- b) „Petőfi csatadal“ Lányi—Frycsaj.
- c) „Kuruc“ müinduló Lányi.
6. a) „Béke négyes“ tréfás darab Rizek.
- b) „Mindig mélyebben“ tréfás tipegő Ludwig.
7. Egyveleg „Troubadour“ c. op. Verdi.
8. „Nyitány“ Zajtz.
9. Egyveleg „János vitéz“ c. op. Kaeson.
10. „Firenze“ olasz induló Fucsik.

*** Uj bank Biharon.** Amint hirlik, Biharon egy „Terményértékesítő és gazdasági bank“ van alakulóban részvénytársasági alapon. 1000 drb 100 koronás részvényt bocsájtanak ki, melyből — amint hirlik — 6-700 drb már le van jegyezve. A terv az, hogy az eszme megpendítői közül Leichtmann Adolf vezérigazgató, Ertsey Zoltán főkönyvelő és dr Bock Alfréd ügyész lesz az intézetnél. Eddig, amint a vezetők mondják, 600-700 drb részvény van lejegyezve. A bihari gazdák között nem nagy a kapkodás a részvények után, mert mindössze 30-35 darabot jegyeztek.

*** Albánul tanulnak a katona tisztek.** Most, hogy az albániai expedícióra lázasan készülnek, igen érdekes hirt közölnek velünk. Tény az, hogy tartós munkára vállalkozik Ausztria Magyarország Albániában és így is rendezkedik be. Katonai körökben a vezetőség erősen dolgozik azon, hogy a katonákat az albániai viszonyoknak megfelelően képeztesse ki. Jelenleg fő feladatnak tekintik a tisztikarnak minél több tagját megtanítani az albán nyelvre. Egyelőre a VII-ik hadtest tisztikarával sajátítatják el az új nyelvet, aztán tovább fogják folytatni. A leirat alapján a hadtestparancsnok felhívást intézett a tisztikarhoz, hogy 24 órán belül jelentsék be, hogy kik akarnak megtanulni albánul. Értesülésünk szerint Nagyváradról elég szép számmal jelentkeztek úgy a közös, mint a honvédség tisztjei közül. A jelentkezettek között nem egy magas rangú tiszt is van. Az albán nyelv tanítását külön albán nyelvmester fogja végezni. Hogy hol fognak tanulni és melyik nap kezdik meg a tanulást, még nem lehet tudni.

*** A homok alatt.** Turzó Gyula siteri napszámos a szomszéd község Törökhalála nevü tanyáján homokot termelt s nagy területen többed magával dolgozott a mélységben, Turzó és Bagics József a homok dombon állottak, az aláknázás következtében a domb lecsuszott és csodák-csu-

Valódi Amerikai és Chas-sala cipők, legjobb Bor. a-lino és Pichler kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

dája, hogy sem a mélységben dolgozó emberek sem Turzó és Bagics az óriási mennyiségű homok alá nem kerültek, csak a mélységbe zuhanás által törték össze magukat. Beszállították őket a biharmegyei közkórházba.

* **Razzia.** Tegnap éjjel razzia volt Nagyváradon. Szokatlanul nagy apparátussal indult erre a razzia a rendőrség, mivel így reméli megtisztítani egy kicsit Nagyvárad veszedelmes éjjeli világát. Különösen a mostani betörések provokálták a razziát, amely azonban nem járt különösebb eredményre.

* **Városunkban egy** mindenképp általánosan ismert fontos közérdekű intézmény, a lakáskiadó vállalat máig is hiányzik. Ezen intézmény — mely hívva lesz úgy a háztulajdonos, mint a bérlő urak, tehát a város minden lakosának szolgálatot tenni és így az joggal fölülte szükséges, közérdeket szolgáló intézménynek nevezhető, — még e hó folyamán megkezdte működését. Szacsavay-u. 12. sz. a. A vállalat, amely a T. Háztulajdonos urak támogatásával indul, első sorban is azok mindennemű érdekeit szolgálja, felvilágosításokat ad, okmányokat beszeréz, közigazgatási ügyekben mindenhol eljár stb. külön díjazás nélkül. — A vállalat az öt pártoló t. háztulajdonos és bérlő urak házaiban levő kiadó lakásokat pontosan nyilvántartja, azok bérbeadását személyes közreműködése által is előmozdítja, azokról mindenkinek pontos felvilágosítást ad, a szükséghez képest azonban hetenként legalább egyszer egy kizárólag kiadó lakásokról szerkesztett lapot, utmutatót ad ki, amely minden újságárúsnál kapható lesz. Nem szándékunk esetelni az előnyöket, melyeket e vállalat a város lakosságának biztosít; azt mindenki első pillanatban is átláthatja. A vállalat pártolói a kiadó lakásokhoz mérten évi díjat fizetnek, amely 2 koronánál kevesebb és 20 koronánál több nem lehet.

* **Tisztelettel értesítjük** a nagyra-becsült hölgyközönséget, hogy bécsi utunkról haza érkezünk legújabb párizsi és bécsi modellekkel, megtekintés végett kérjük a nagyérd. hölgyközönség szives figyelmét, átalakítások modellek után, gyászkalapokból nagy raktár. A nagyra-becsült hölgyközönség pártfogásáért esd Kohn Eszti utóda Helén.

* **A kocsitartó** közönség szives figyelmét felhívjuk ÜVEGES JÁNOS kerégyártó munkáira Báthory-u. 9. sz. **Jutányos árak.** Meghívásra azonnal megjelennek.

* **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a most megnyitott **RÁCZ és VASS** női divatszalonban készülő eredeti **angol kosztüm és felöltőkre.** Mérsékelt árak. **Nagy Sándor-u. 17.**

* **Elsőrendű** uri-, női- és papi szabóság a Rákóczi-uton, bel- és külföldi szövetkülönlegességek, amelyekből rendkívül kedvezményes árban készítenek bármilyen ruhadarabokat mindég a legutolsó divat szerint. Elvállalunk costümök készítését már harminc koronától kezdve Szives megkereséseket kérnek Biró László és Társa uri-, női- és papi-szabók Rákóczi-ut 22. Telefon 832.

OCCASSIO ELADÁS
a tavaszi idényre

Tátray Gusztáv
kézimunka üzletében

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783. :: Telefon 783.

Eladó

Luczerna termés.

A várostól 10 percnyire 4 kat.
hold luczernás 1913. évi termése
eladó.

Értekezhetni a
kiadóhivatalban.

* **Tisztelettel értesitem** a nagyérdemű vevő közönséget, hogy cipő, kalap és uri-divat üzletemet Bémer-térről Szt. János-utca 3. szám alá Kis pipa vendéglő mellé helyeztem át. Finom férfi és fiu szalmakalapok, szandálok, cipők a legolcsóbb árban kaphatók. Állandó parthie vételtek. Tisztelettel Fekete Jenő.

* **Uj női tambura zenekar a Korona kávéházban.** Koczás József és Rűcskös Jozso közkedvelt karmesterek vezetése alatt elsőrangú erőkből összeállított új női tambura zenekar ma és minden nap hangversenyez a legújabb zene és ének-számokból, a társulat tagjai, Kovács Iona sansonett, Szallai Böske kuplé, Péchi Margit népdal, Balázs Mancsi nemzetközi énekesnők és Bűszörményi Béla baritonista és jellemkomikus, a társulat magánzámokkal működik, mondanunk se kell, hogy a Korona kávéház estélyei iránt a legmesszebbmenő közérdeklődés mutatkozik.

* **Csodaszép csemegeszőllő!** Legnemesebb hazai és tiroli fajalmák! — Naponta friss Carfiol. Idei máltai burgonya. Fajnarancsok! Kiténő fehér és piros hegyiborok, a legolcsóbb árban. **MERTZ NÁNDOR** csemegéüzletében, Körös-utca. Telefon 448 sz.

* **Modern fényképészet.** Fővárosi mintára berendezett modern fényképészeti műtermemet f. 6 május 1-től **Szent János-utca 3. szám** alá helyezem át Felvételek jutányos árban egész nap és este 9 óráig villanyfény mellett is eszközöltenek. Külön **nagyítási műtermet** is rendeztem be, hol életnagyságu képek 7 koronától kezdve megrendelhetők. Minden egyes kép tökéletességeért felelősséget vállalok. Céloom ez által kizárni azokat a silány produktumokat városunkból, melyeket a nagy közönség **utánvételes megrendelés** útján kénytelen elfogadni. Nyers nagyításokat amatőrök és szakemberek részére nagy árkedvezményben készítek. Tisztelettel **Szabó Dénes** fényképész.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

* **Téli ruhákat** u. m. bundák, szőrme és plus kabátokat, szőnyegetek stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javítással együtt **Hatvány és Szentmiklósy** szűcsök, Nagy Sándor-u. 1.

* **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a leggyorsabbtól a lediszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelennek.

* **Hölgyek** szives figyelmébe ajánlom női-kalap különlegességi üzleteme. Bécsben és Budapesten a legelső szalonokban működtem. Mély tisztelettel **Braun Margit** Rimanóczy-u. 1.

* **Csödtömeg eladás.** **KLEIN SÁNDOR** és **VILMOS** csödtömegéhez tartozó fiók-üzletekből az árak u. m.: harisnyák, zsebkendők, parfümök, ernyők és fésű árak stb. el lettek szállítva s azok rövid ideig Rákóczi-ut 18. alatt lesznek kiárusítva.

* **BENEDEK SZAPPAN** óriási darab mesés jó **száraz** mosó szappan darabja 30 fillér, **BENEDEK TESTVÉREK** fűszer- és csemege nagyáruházában Zöldfa-u. Telefon 901.

* **A feministák kiegészíttek Lukácsossal,** mert javaslatát elfogadták, hogy választójog helyett ma már oly híressé vált és nélkülözhetetlen **Mlle Juliette** fűzőt kapnak. Állandó nagy raktár angol és francia fűzők, haskötők, melltartók, egyenestartók és fűzővédőkben. Nagyvárad, Színház-u. 4. Emke melletti fűző terem.

* **Meglesz az örök béke** a háznál, ha a gyermekeknek játékokat, a hölgyeknek ridicült, az uraknak nyakkendőt és sétabotot a **Párizsi bazárban** a Sas alatt vásárolunk, hol nem selejtes, nem parti, hanem szép és új olcsó árak kaphatók.

* **Az „Erdélyi Kereskedelmi és Automobilforgalmi r.-t.”** Szilágyi Dezső-u. 6. sz. a. üzletében a most érkezett 20 l. e. nyitott **Benz** automobil megtekinthető. — A kocsi rendkívüli izléses és elegáns kivitele méltán feltűnésre tarthat számot. — A cégnek a napokban jelent meg börtartalmú árjegyzéke automobil-felszerelési-cikkekről, mely érdeklődőknek rendelkezésére áll.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

* **Kossuth-utca** 6. sz. ház emeletén a Körös felőli oldalon modern háromszobás lakás melletk helyiségekkel november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **Intelligens urak, urhölgyek és családok** legkellemesebb kiránduló és szórakozó helye egyedül a Váradvelencei «Nagy Sörcsarnok» és Étterem, gyönyörű terraszok, a társadalom minden osztályának külön helyiség, figyelmes kiszolgálás, előnyös árak. Mindig frissen csapolt Dróher sör, saját szüretelésű hegyi borok és izletes felvágottak. Kiténő tisztelettel: **Szerác Aurél.**

* **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyógyesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémciszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

* **Villanycsillárok** és felszerelési tárgyak, továbbá **Jégszekrények,** háztartások mészárosok és hentesek részére, nagy választékban és olcsó árak mellett kaphatók: **Andrényi Károly és Fiai** cégnél.

* **Hölgyek figyelmébe!** Schmidt női fodrásznál — Rákóczi-ut 5. sz. alatt készülnek a legelegánsabb divatfrizurák — továbbá valódi prima hajból mindennemű hajmunkák — u. m. parókák, transzformatiók már 60 K-tól feljebb, divatbandó, hullámrész stb. Lemoshatatlan hajfestés, ondulatió, hajmosás manicür. Telefon 11—98.

* **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki **Nagy Sándor** férfi divatruha kereskedésében a **Zöldfa-utcán,** passagé-kapu mellett.

x **Párisi ujdonságok** érkeznek minden nap *Ujhelyi Róza* női kalap üzletébe Rákóczi-ut 2. Városi bazár

x **A városban** számtalan esetben lehet csoportosulásokat látni, amint a hölgyek tanácskoznak egymás között azon a hallatlan olcsó árban forgalomba hozott **harisnya és keztyű cikkek**en, amit **Ungerleider Salamon** harisnya és keztyű áruháza árusít Nagy-Váradon, Szent János-utca 4. sz. alatt.

„PATHÉ” gramofonok

(tűcserélés nélkül) és legújabb

„PATHÉ” LEMEZEK

egyedüli raktára

Kalenda János

cégnél, Nagyváradon. Telefon 245.

A „Pathé” **beszélőgépekre** felhívjuk a közönség figyelmét, melyeknél a folytonos és kellemetlen tűcserélés mellőzve van, amennyiben egy állandó zafir kővel játszanak; a hang visszaadás természetes, a felvételek művésziek és így felülmúlnak minden oly beszélőgépet, a melyek csak tűcseréléssel használhatók. A leghíresebb művészek által énekelt felvételek kaphatók PATHÉ lemezekben áremelés nélkül, u. m. Caruso, Alberti Werner, Slezák, Vogelstrom, továbbá Blaha Lujza és Király Ernőtől, stb. Egyedüli raktár és óriási választék KALENDA JÁNOSNÁL Nagyváradon, a Szt. László-téren.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Szerda: Az ember tragédiája.
Csütörtök délután: Az ember tragédiája. (Ifjúsági előadás.) Este: Aranyeső.
Péntek: Cigányprimás.
Szombat: Cigánybáró. (P. Megyery Ilonka felléptével.)
Vasárnap délután: Mexikói leány: este Aranyeső.
Hétfő délután: Hoffmann meséi, este: Cigányprimás.

P. Megyery Ilonka vendégfellépte. E hét szombatján igazi műveltségben lesz része a nagyváradai színházi közönségnek. Ez estén lép fel ugyanis Puky Miklós berettyóújfalusi gyógyszerész neje: Megyery Ilonka, aki a kassai Nemzeti-színháznak szép sikereket aratott, valóban ünnepelelt primadonnája volt. A művésznő Nagyváradon egyik remek szerepét: a Cigánybáró Saffiját játssza.

Az ember tragédiája. A vidéki színészet történetében páratlanul mondható az az érdeklődés, amelyet a közönség Az ember tragédiája sorozatos előadásai iránt tanúsít. És ebben valóban nemcsak a híres Eszterházy-diszletnek van érdeme, hanem a méltán megérdemelt elismerés a színház derék művész gárdáját is illeti, amely Az ember tragédiájának a Szigligeti Színház színpadán ily jelentős, tartós sikert tudott biztosítani. Az érdeklődés mérvének esetelérésére, érdekes felemlíteni, hogy csütörtökön délután 3 órakor, a színház ifjúsági előadásban viszi színre Az ember tragédiáját s erre az alkalomra a vármegye felhívott összes középiskolái bejelentették részvételüket. És ez a csütörtöki előadás lesz az utolsó, amelyen alkalma lesz a publikumnak, a pompás diszletek-

ben gyönyörködhetni, amelyeket pénteken már vissza kell küldeni Debrecenbe s így csak a mai, a szerdai előadás áll a közönség rendelkezésére, hogy Bihari Akos, a jeles művész és a Szigligeti-színház buzgó gárdájának játékaival, a gyönyörű Eszterházy-diszlet festői keretében, feledhetlen impressziókat szerezzen magának.

MULATSÁG

Monstre majális. A vármegyei tanítóegyesület május 21-én délután 3 órakor a Rhédey-kertben nagyszabású gyermekmajális rendez, amelyben Nagyvárad összes elemi iskolái részt fognak venni. A belépődíj gyermekek részére 20 fillér, felnőttek számára 1 korona; este tánemulatság. A mulatság jövedelmét az építendő Tanítók Háza javára fogják fordítani. A majális rendezésére Bodnár János városi könyvtárost kérték föl, aki a 100 tagu rendezőség élén nagyüzgálommal dolgozik az érdekesnek ígérkező majális sikere érdekében.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

A vezérigazgató becsületsértési pöre.

Szenzációs becsületsértési pört tárgyalt tegnap a nagyvárad-városi kir. járásbíróóság. Az ügy a Biharmegyei Takarékpénztár válságával volt kapcsolatban. Az izgalmas napok egyikén heves jelenetek történtek a Biharmegyei Takarékpénztár vezérigazgatójának a dolgozószobájában. Nagyszabású egyezkedési tárgyalások folytak és az izgalmas, szenvedélyes vita hevében Grósz Zsigmond nagybirtokos sértő szavakkal illette a takarékpénztár vezérigazgatóját Havas Mór. A megsértett vezérigazgató a bíróság előtt keresett elégtételt és becsületsértési pört indított Grósz Zsigmond ellen. Tegnap volt ez ügyben a tárgyalás Jankovich Tihamér kir. járásbíró előtt. Havas Mór a főmagánvádló dr Szunyogh Pál ügyvéddel jelent meg, Grósz Zsigmondot dr Fehér Adolf ügyvéd védte.

A vád elhangzása és dr Fehér Adolf hosszú védőbeszéde után a járásbíró meghozta az ítéletet. Eszerint a bíróság Grósz Zsigmondot becsületsértés vétségében bűnösnek mondja ki és ezért 40 napi fogházra átváltoztatható 400 korona pénzbüntetésre ítéli. A büntetés felfüggesztését mellőzi.

A főmagánvádló az ítéletben megnyugodott, Grósz Zsigmond védője utján felebbeszert jelentett be.

IRODÁLOM

Magyar kultúra. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelenik havonként kétszer: 5-én és 20-án. Évi 12 korona. Budapest, VIII., Horánszky-u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a követ-

kező gazdag és változatos tartalommal:

Tanulmányok: Győzelme utján. Dr Tóth Tihamér.

A belga választójogi harchoz. Dr Müller Albert S. J. (Löwen.)

Tárca: Viszkocek!... Pierre P Ermitte. Ford. Dr Rada István.

Pajzs és kard: Levélszekrény. 7. A szentírás és a természettudomány. Dr Székely István. — A cenzusos és plurális rendszer. — sk. — Ujságírói erkölcs. — sk. — Uj felfedezők. — sk. — De a hithöz ne nyuljon!

Szemlék és kritikák: Társadalmi és tudományos folyóirataink szemléje. Burján Károly. — Könyvek: Albert von Ruville: Der Goldgrund der Weltgeschichte. Dr Döry Ferenc. — Erdélyi László: Az első állami egyenes adó elmélete. Dr Válya Gyula. — Színház: Operai impressziók Balassa Imre. — A telefon. — yt.

Napló: Szabad-színház. A. — Klerikalizál a főváros. — sk. — A magyar irodalmi élet elfajulása. m. i. — A pesti eleganciáról. — sk. — Costa hordái. — sk. — A monista mozgalom leintése. B. K.

REPORTÁZ

A pünkösdi mérkőzések.

Impozáns látványosságban lesz része a pünkösdi vasárnap sport közönségnek. Délután 2 órakor ugyanis kezdetét veszi a NSE—KEAC klubközi atlétikai versenye. Ilyen kitűnő anyag, mint a milyen vasárnap lesz együtt, még soha nagyváradai atlétikai versenyen nem indult.

Utána jön délután 5 órai kezdettel a NSE—KEAC football mérkőzése. A KEAC csapata nemrég alakult s a kolozsvári klubokból összeszedett kiváló anyaggal rendelkezik.

Legutóbb a KKASE-t 3:0 verte meg. A NSE a NAC ellen szerepelt csapatát állítja ki, illetve megerősíti egy igen kiváló játékosal is.

Pünkösdi hétfői football. A MTK vezetősége a tegnapi napon értesítette a NAC elnökségét, hogy pünkösdi hétfőre a klub legkiválóbb játékosából alakított csapatát leküldi Nagyváradra, hogy itt a NAC csapatával mérkőzzék. Ez a hír sportkörökben nagy örömet keltett, mert a Bishop Auckland emlékezetes szereplése óta nem volt Nagyváradon football csapat, mely a labdarugás sportját oly művészi tökélyvel üzné, mint a MTK csapata, amely tudvalevőleg ma az országban sikeresen vetélkedik az elsőségért a FTC csapatával, a bajnokcsapattal. A nagyszerű mérkőzés pünkösdi hétfőjén délután fél 5 órai kezdettel lesz megtartva. Pünkösdi vasárnapján a NAC nem vesz részt semminemű sport akcióban.

TÁVIRÁTOK

Szkutariit csütörtökön ürítik ki Cattaró, május 6.

Szkutari kiürítése csütörtökön fog megtörténni. Csütörtökön a nemzetközi csapatok megszállják Szkutariit és mindaddig ottmaradnak, míg Albánia ügye véglegesen el nem lesz intézve. Szkutariiból a katonákat elbocsátották.

Elmarad az expedíció.

Bács, május 6.

Illetékes helyről nyert értesülés szerint Ausztria-Magyarország és Olaszország együttes működésére nincs szükség, mert Esszad basa hazaküldte katonáit. Esszad a nagyhatalmakra bizza sorsát.

Öngyilkos jegyző.

Törökszentmiklós, május 6.

(Saját tud.) Szondy György községi jegyző ma egy ügyvéd barátja lakásán főbeütötte magát és meghalt. A jegyző egy kaszirnővel mulatott és mulatozás közben követte el tettét.

Mit kíván Montenegro?

Róma, május 6.

Cattapani tanár visszatért Szkutariából, ahol a montenegrói főhadiszállásra volt beosztva. Elbeszéli, hogy Nikita király elejétől fogva tudta, meg volt arról győződve, hogy Szkutarit nem fogja megtarthatni és csak azért hozott újabb véraldozatokat az ostrommal, hogy aztán megfelelő kárpótlást szerezzen hazájának. Montenegro Szkutari fejeben azt a területet kívánja, amely a Szkutariótól a Bojana jobb partjáig terjed.

Öngyilkos igazgató.

Budapest, május 6.

Ma délután az Adria biztosító társaság aligazgatója Lések Sándor főbelötte magát. Az öngyilkos 77 éves volt és 33 éve állott az intézet szolgálatában. Lések egyik fia főispán volt, a másik jelenleg főjegyző Szolnokon.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Áprilisi buza (1913.)	— — —	—
Májusi buza	— — —	11.05
Októberi buza	— — —	11.75
Áprilisi rozs (1913)	— — —	—
Októberi rozs	— — —	9.73
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.10
Juliusi tengeri	— — —	8.26
Áprilisi zab (1913)	— — —	—
Októberi zab	— — —	8.74

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	814.50
Osztrák hitelrészvény	—	618.50
4%-os koronajáradék	—	82.—
Osztr. magy. államv.	—	715.—
Jelzálogbank	—	426.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	502.50
Hazai bank	—	278.—
Magyar bank	—	533.50
Keresk. bank	—	3600.—
Rimamurányi	—	704.50
Salgótarjáni kőszén	—	754.—
M. Alt. Kőszénbánya	—	1045.—
Közuti vasut	—	613.—
Városi villamos	—	380.—
Adria	—	525.—
Atlantika	—	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Ezen film nem lesz többé látható!

A NYOMORULTAK

Itt harmadszor!

Az egész országban alig beszélnek a mozi kedvelői másról, mint erről a 9 felvonásból álló remekműről. Már magabavéve az, hogy 4000 m. filmből áll és

3 óráig tart

ennek a bemutatása. Felülmul minden eddigi bemutatott mozi képet.

szerdán és csütörtökön

a Vigadó-mozgósínházban

Előadások kezdete kivételesen d. u. 6 órakor.

Tessék jegyeket előre megváltani!

A tőzsdékben is kaphatók!

Aki már látta, nézze meg újra!

Ha nincs meglegedve szabójával, mert drága vagy rossz szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Orvosilag több száz esetben ajánlva.

10-39. Telefon 10-39.

KEPES ELEK

orvosi kötszerész üzlete Nagyvárad, «Sas-passage» átjáró.

Ajánlja saját készítményét

sérvköttőt,

szuszpenzorionok fecskendők és betegápolási cikkeket, u. m. egyenesstartók, hasköttők, ágytálcák, bidég,

anatómiai

sérvköttők,

a melyek a sérvet állandóan visszatartják, műlábak és mű-

végtagok, támgépek, gummi cikkeket, harisnyák stb. és a még fel nem sorolható cikkeket. **Külön probaterem női és férfi kiszolgálására. Óriási nagyraktár. Tisztviselők és iparosoknak árendédmény.**

Artézikutfuró vállalat

Wessely és Biró

Nagyszalonta.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban

Vas és

rézbutorok

mai naptól kezdve igen jutányos árban kaphatók

a Rákóczi-ut 13. sz. alatti gyári raktárban.

A *Katholikus Népszövetség* *nagyváradai szervezete.*

CÉL: a keresztény polgárok tömörítése minden romboló áramlattal szemben; a vallásos és hazafias érzés istápolása, a keresztény közönség közt az összetartás fokozása.

JELSZÓ: a szeretet egyesít, az egység erőt ad.

Tagsági díj egy évre 1 korona, melynek fejében a tag megkapja a havi füzeteket, naptárt ingyen jogi tanácsadásra tarthat igényt s részt vehet a Népszövetség ünnepélyein és értekezletein

A *Katholikus Népszövetség* *jogvédő irodája.*

A népszövetségi tagoknak ingyen ad jogi tanácsot minden közigazgatási, peres, perenkívüli, telekkönyvi, adóügyben stb.

Hivatalos órák: minden pénteken délután 6-tól fél 8-ig.

Hivatalos helyiség: a Katholikus Kör könyvtári helyisége.

Népszövetségi Hitelszövetkezet

Célja a népszövetségi tagok takarékoságát előmozdítani és tagjait az alapszabályokban körülírt határok közt segíteni.

Heti 20 filléres befizetések mellett működik.

Hivatalos helyisége a Katholikus Kör könyvtári helyiségében van, a hol a heti befizetések minden héten hétfőn és csütörtökön d. u. 2—5 óra közt eszközöltetnek.

A *Katholikus Népszövetség* *biztosító osztálya.*

Előnyös feltételek mellett elfogad **életbiztosításokat** tőkére vagy életjáradékra, halál vagy elérés esetére. Elvállal továbbá

leánykiházásítási és fiúellátási biztosításokat is.

Elfogad biztosításokat:

tűz, villámcsapás, légszesz- és kazánrobbanás által okozható károk ellen.

Törés által okozható károk ellen, **szállítmányi** károk ellen, betöréses **lopás-, jég-, baleset-, szavatossági** károk ellen.

Óvadékbiztosításokat, sikkasztás elleni, valamint **állatbiztosításokat,** végül úti-podgyászbiztosítást.

Általában foglalkozik a **biztosítás minden ágazatával,** a lehető legolcsóbb feltételek mellett.

Részletes felvilágosítással a csoportvezetők, illetve a biztosító osztály (Kath. Kör épülete) szolgálnak.

Telefon 12-64.

ÉHIK ANTALépület- és diszmű bútör asztalos
Sánc-utca a kala gyár épületében.Állandóan raktáron tart saját készítményű modern
bútorokat, háló-szoba és ebédlő-szoba berendezéseket
stb. Ugyanott félig használt bútorok is kaphatók.

Telefon 12-64.

**Legujabb!
Ha hegedülni**óhajt megtanulni, rendelje meg
a tisztán kidolgozott, remek
hangu, domboru hegedüt, tok-
kal, 16 drb. felszereléssel és
mesés ajándékkal együtt**csak 12 koronáért**Wagner a „HANGSZER-KIRÁLY”
országzerte elismert elsőrendű hangszeráruházában
Budapest, József-körut 15.Fényképes árjegyzék ingyen. — ÖVÁS: Figyeljen jól a
pontos címre és házszámra.**Kiadó**3 szoba, üveges folyosó,
konyha, kamara, mellék-
helyiségekkel.

Szent János-utca 72.

Parfumerie „HEZ” illatszertár.

BUDAPEST, VIII. Losonczi-utca 13. sz.

Reklámunk óriási eredménye
ujabb reklámakcióra ösztönöz, melynek nyomán
tisztelt közönségünknek még nagyobb és szembe-
szökőbb előnyöket biztosítunk.**Ujabb előnyajánlatunk:**

- 1 csoport 2 korona 50 fillér (19 drb.)
 - 1 drb üvegtégely francia arc- és kézfinomító
 - 1 drb. francia szappan (bármely illatban)
 - 1 üveg francia parfüm (bármely illatban)
 - 1 üveg francia brillantin (bármely illatban)
 - 1 könyv (60 lap) angol pouderpapír
 - 1 csomag dr Heider-léle fogpor
 - 1 drb francia fogkefe (csontnyéllel)
 - 1 csomag amerikai Shampooon hajmosópor
 - 1 üveg valódi Johann Mária Farina kölnivíz
 - 10 drb szekrény- és ruhaillatosító (francia Sachet-lap)
- Összesen 19 drb 2 korona 50 fillérért.**

Szállítások naponta eszközölnetnek. Szétküldés: biz-
tos postaközbesítés érdekében vagy utánvét mellett,
minek költsége 84 fillér, vagy a pénz előleges be-
küldése ellenében, a mely esetben a 2 kor. 50 fillér
vételárhoz 72 fillér csatolandó. Csomagolási költséget
nem számítunk. Tizenhat oldalas illatszer és ház-
tartási értesítőnkét kívánatra ingyen és bérmentve
küldjük.**Hímzés, Csipke áruk**nagy mennyiségben érkeztek;
igen olcsó árakban lesz eladva.

Méterje 2 fillértől fejjebb.

Nyári keztyű párja 36 fill.

1000 drb. férfiling finom 194 f.

Harisnya és zseb-
kendő mindenárban.

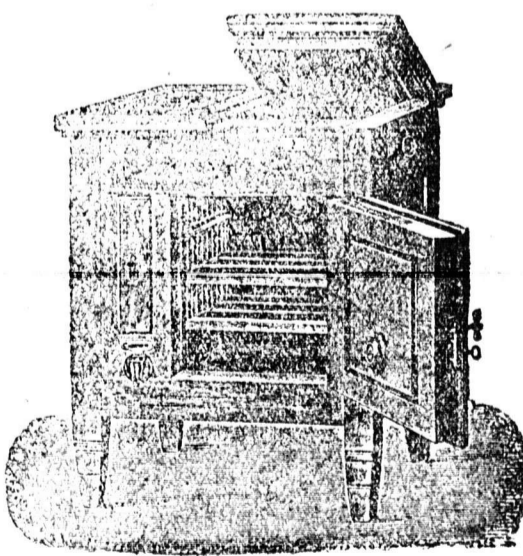
Rákóczi-ut 14. volt Apolló mellett.

MODERNIRODA BÚTOROK,PÉNZSZEKRÉNYEK, OKMÁNY-
SZEKRÉNYEK, IRÓGÉPEK
TELJES IRODÁK BERENDEZÉ-
SÉT stb. ELŐNYÖS RÉSZLET-
FIZETÉSRE IS SZÁLLIT AZÁltalános Kereskedelmi vál-
lalat Nagy Sándor-utca 4.

Legjobb és legizletesebb

csemege különlegességek,
legelsőbb rendű fűszerárak
előnyös árakban csak**Özv. Kádár Jánosné**elsőrangú fűszer- és csemege
kereskedésében szerethető be.Legbiztosabb és
legmegbízhatóbb nyaraltatás!A nagyérdemű közönség b. figyel-
mébe ajánlom, hogy ugy helyben,
mint nagyszalontai fiók-üzle-
tomben szőrmeárakat, téli öl-
tönyöket, függönyöket, szőnye-
geket s b. nyaraltatás végett csak
nálam és fióküzletomben méltóz-
tassanak elhelyezni, hol kívánatra
bármikor felmutatható legyen, a
nyaraltakat tisztán kezelve, gon-
dozva és kijavítva annak idején
hazaszállítatom. A raktárom és
üzletomb a károk ellen biztosítva
van, azért kérem a n. é. közön-
ség szives bizalmát. Tisztelettel**Zimányi András**német szűcs, Szinbáz-utca,
Adorján-palota. Telefon 824.

Telep: Körös-utca 47. sz. saját ház.

JÉGSZEKRÉNYEK | kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz,
FAGYLALT-GÉPEK és FORMÁK | asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések**TARSOLY és RISZTÓ**különlegességek
vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradfióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38. Telefonszám 11-38.

Gyárt: Szabadalmazott géppel gyártott karmantus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való időmunkabokat, csömöszt és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal: Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szak-szerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövetfü gönyők, bútor szövetek, papi és egyenruák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tíz- és betörésmentes pénztárszekrények (safes) bérbeadása.

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben létesített **safe-deposit osztályunkban** különféle nagyságu pénztárszekrények (safes) csekély díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérló fél értéktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelheti és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az érdeklődőknek készséggel bemutatjuk és részletes felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T.

Kiadó lakások.

A Szacs-vay-utca 18. sz. és a Szmeczka Gyógy-utca 1. szám alatt ujjonnan épült emeletes házakban több két-, három szoba, előszoba, alkov, fürdőszoba és mellékhelyiségekből álló földszinti és emeletes utcái és udvari lakások, továbbá műhelyre alkalmas helyiségek **azonnal olcsón kiadó.** Ugyancsak kiadó a Kolozsvári utcán lévő volt baptista imaház és a Petőfi-utcában 1 szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló udvari lakás. Értekezni

Pallay Lajos nagyváradfi ügyvéd irodájában Szaniszló-utca.

Nagyvárad város központi választmányától.

14—1913. kpv. sz.

Hirdetmény.

Az országgyűlési képviselő választóknak a nagyváradfi választókerületre nézve 1914. évre érvényes hivatalból összeállított ideiglenes névjegyzéke a kihagyottak névjegyzékével együtt az 1899. évi XV. t. c. 146. illetve 151. §. értelmében folyó évi május hó 5. napjától kezdődőleg május hó 25. napjáig beárólag a városháza közigazgatási kiadóhivatalában (Városháza I. emelet 24. szám) közszemlére lesz kitéve.

Ezen ideiglenes névjegyzéket, valamint a kihagyottak névjegyzékét a jelzett napokon reggeli 8 óratól déli 12 óráig mindenki megtekintheti délután 2—6 óráig ugyanott lemásolhatja.

Felhívtnak mindazok, akik az 1874-ik évi XXXIII. t. c. 44. §. értelmében a felszólalásra akár azért, mert a választók névjegyzékébe fel nem vétettek, akár azért, mert nevük, foglalkozásuk vagy életkoruk hibásan lett beírva, akár azért, mert valaki jogtalanul lett felvéve vagy kinagyva, — jogosítva vannak felszólalásaikat írásban a szükséges iratokkal felszerelve a központi választmányhoz címezve az 1899. évi XV. t. c. 151. §. értelmében f. évi május hó 5-től 15-ig Kelepecz Dezső irodagazgatónál beadni.

Ezen felszólalásokat nevezett irodagazgatónál beadni.

Ezen felszólalásokat nevezett irodagazgató hivatali helyiségeken a hivatalos órák alatt mindenki megtekintheti, azokat ugyanott délután 2—6-ig lemásolhatja s azokra vonatkozólag netán teendő észrevételeit írásban minden beadványhoz külön, a szükséges okiratokkal felszerelve, az 1874-ik évi XXXIII. t. c. 45. és 46. §§-ai alapján a központi választmányhoz címezve május hó 16—25-ig beárólag az irodagazgatónál benyújthatja.

Nagyvárad, 1913. május hó 3.

Rimler Károly,

polgármester,
mint a központi választmány elnöke.

MEGNYILLOTT A
PÁLMALIGET

étterem és sörcsarnok.

Uzsonnazené

a „Pálmaligetben“ Széchenyi-tér,

délután ¹/₂ 5-től ¹/₂ 8-ig. VARGA

ISTVÁN zenekara játszik, mindenféle kávéházi hűsítő italok, u g y m i n t: jegeskávé, fagyalt és szörpök, nemkülönben elsőrangú magyar és francia konyha, eredeti kőbányai sörök, hegyaljai borok, minden **szombat és vasárnap uzsonna zené,** állandóan minden este fenti zenekar játszik. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Szives látogatást kér

BREYER KÁROLY

a Pálmaliget vendéglő bérloje.

Névjegyek a legolcsóbban beszerezhetők: Szent László-nyomda r.-társ.-nál Szilágyi Dezső-utca 5. sz.